

ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

*Марія Банах
наук. керівник – проф. Пушкар І.М.*

ТИПІЗАЦІЯ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА РЕГІОНУ

В умовах здійснення радикальних економічних форм в Україні зростає значимість інтенсивного розвитку соціальної інфраструктури як важливої складової господарської системи. Цей розвиток є одним з важливих є одним з важливих чинників, що забезпечує соціальне скерування оновлюючих процесів, прискорює трансформаційні зміни в економіці регіонів України. На етапі переходу до ринкової економіки завдання соціологізації господарського розвитку набувають особливої актуальності. В зв'язку з цим, перед наукою постає проблема поглиблення методологічних основ вивчення територіальної організації житлово-комунального господарства регіону, зокрема типізації його об'єктів та проведення їх системно-структурного аналізу.

Вихідною проблемою типізації житлово-комунального господарства регіону будь-якого рівня є визначення принципів. Основними з них є: організаційні, територіальні, функціональні, технологічні та ін.

Суттєвою особливістю вітчизняної сфери житлово-комунальних послуг є негативний прояв монополізованої вертикалі суб'єктів господарювання, які забезпечують повний комплекс цих послуг кінцевому споживачеві – громадянину. На самому вершечку, але під найбільш природними монополіями як НАК "Нафтогаз України" та електрогенеруючими компаніями містяться ресурсопостачальні підприємства. Вони надають тепло, холодну та гарячу воду, газ, електроенергію тощо. Ще нижче житлово-експлуатаційні організації: ЖЕО, ЖЕК, будинкоуправління. Їхні функції полягають в обслуговуванні внутрішньо будинкових систем, нарахувань та обліку платежів.

Сьогодні в Україні нараховується 234 приватних підприємств, що надають послуги по утриманню житлового фонду. Найбільше в Сумській області – 41. Відмітимо, що у якісному складу ці підприємства не є однорідними. Невелика частина приватних ЖЕКів є організаціями так званого повного циклу: вони представляють повністю набір послуг для споживача (як і державні ЖЕКи). Існують приватні неповні ЖЕКи, що надають лише санітарно-технічні послуги.

Однак найбільший інтерес залишається до досвіду формування "повних ЖЕКів". Наприклад, в Тернополі із 16 експлуатаційно-обслуговуючих підприємств 14 приватні. Запропоновані сьогодні приватними ЖЕКами тарифи не перевищують розмірів державних і якість вища. У приватників є пункт оплати комунальних послуг, існує комп'ютерний банк даних.

Створення і розвиток об'єднань співвласників багатоквартирних будинків – один із напрямків Програми реформування ЖКГ. Квартирна плата надходить на рахунок об'єднання і використовується для потреб будинків ОСББ. Зібрання жителів може визначити, хто обслуговуватиме будинок. Можна утримувати свій штат: бухгалтер, управляючий, столяр, прибиральник. Для прийняття рішень відбувається збір трьох членів ревізійної комісії і п'яти головних замісників завідуючого голови.

За оперативними даними станом на 01.04.04р. в Україні створено 3025 об'єднань співвласників багатоквартирного будинку (ОСББ), що поширило конкуренцію серед підприємств з утримання житлового фонду. Значна частина об'єднань самостійно утримують будинки та приймають їх на власний баланс. Найбільше створено об'єднань в Донецькій (315), Луганській (244), Миколаївській (257), Одеській (225) областях та в м. Києві (225).

Крім того, в період реформування житлового господарства продовжують залучатися недержавні підприємства до робіт з утримання та обслуговування житла. На сьогодні 257 таких підприємств обслуговують житловий фонд. Так, у м. Комсомольську Полтавської області з 6 житлово-експлуатаційних підприємств – 5 приватних, що дозволило підвищити якість обслуговування при зменшенні на 30% їх собівартості. 42 приватних підприємства виконують роботу по обслуговуванню житлового фонду в Сумській області, 44 – в Донецькій, 23 – в Одеській, 20 – в Луганській, 18 – в Харківській та 15 – в Тернопільській.

Впроваджуються нові системи організації управління, які передбачають створення служб замовника послуг та розвиток підрядних органів по їх наданню. Активно ця робота проводиться в м. Краматорську Донецької області, в м. Львові та м. Одесі, їх досвід поширюється по всій Україні.

Впроваджуючи платні проекти з реформування житлового господарства, процедура конкурсного вибору виконавців послуг, диференційовані тарифи на послуги з утримання житлових будинків.

Житловий фонд, його інженерне устаткування, ремонтно-будівельна і виробнича бази, постачальні транспортні та ін. організації і служби утворюють житлове господарство населених пунктів, адміністративних районів, областей. Первинною організацією житлового господарства є

житлово – експлуатаційні контори, підпорядковані житлово-експлуатаційним управлінням міст, районів та областей.

Відповідно до попередньо виділених принципів типізації житлово-комунальних господарств можна виділити наступні територіальні типи комунальних господарств, які відповідають адміністративно-територіальному поділу України. **Загальнодержавні** – житлово-комунальний комплекс України, організаційні та управлінські функції здійснює Міністерство житлово-комунального господарства України. Наступним рівнем територіальної організації функціонування житлово-комунального господарства є **регіональний**. В кожній області функціонує обласне управління комунального господарства. Воно включає сукупність комунальних господарств окремих районів, де функціонує районне управління комунального господарства. Майже в кожному населеному пункті працюють організації, служби, що надають комунальні послуги, утворюючи комунальне господарство міста чи села. Таким чином, можна виділити такі територіальні типи комунальних господарств: *загальнодержавні, регіональні, обласні, районні та місцеві*.

Взаємовідносини між підприємствами житлово-комунального господарства усіх форм власності та органів державної влади повинні будуватися на договірній основі. Це наріжний камінь ринкової економіки та запорука стабільного і багатоукладного житлово-комунального господарства.

Література

1. Зацікавленість повинна бути в усіх: у влади, та громадськості //Міське господарство України – 2004 – №4. – С.5.
2. М'яценко М. Кондомініуми: навіщо вони?: [компанії по обслуговуванню житла в Україні]// урядовий кур'єр, 1995. -20 червня. -С.6.
3. Про загальнодержавну програму реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2004-2010 рр. // Міське господарство України – 2004 – №4.
4. Сосніна С. Нормативне за формою, монопольне за змістом //Президентський вісник, 2001. -7 грудня. – С.12.
5. Строкаль Т. Соціально-економічна оцінка територіальної організації житлово-комунального господарства в регіонах //Економіст, 2002. – №3. – С. 70-73.

*Ольга Бендерська
наук. керівник – проф. Свинко Й.М.*

ПОВЕРХНЕВИЙ І ПІДЗЕМНИЙ КАРСТ ЗАХІДНОГО ПОДІЛЛЯ

Західне Поділля лежить на південний захід від Товтрового кряжу. Західна межа його проходить по річці Верещиці, південна – по річці Дністер, північна – обмежена Північно-Подільським уступом.

Західне Поділля поділяють на східну і західну частини. Східна частина являє собою хвилясту рівнину, а західна – це Західно-Подільське горбогір'я або Опілля, поверхня якого сильно порізана ярами, балками, долинами рік.

Майже вся територія Західного Поділля складена різновіковими породами, які і на поверхні і на глибині закарстовані. До них належать:

- силурійські вапняки і доломіти (потужність 400-500 м);
- середньо- і верхньодевонські вапняки і доломіти(до 800-900 м);
- нижньокам'яновугільні вапняки (100-200 м);
- верхньоюрські вапняки, мергелі, гіпси (100-500 м);
- верхньокрейдові вапняки, крейда (до 500 м);
- міоценові гіпси, ангідрити, вапняки (200-300 м).

Уся товща цих порід розбита великою кількістю тектонічних тріщин, які утворилися внаслідок формування Калуської та Івано-Франківської тектонічних зон, Карпат і Передкарпатського крайового прогину. Переважають тріщини двох основних напрямків. Перший утворює майже прямий кут зустрічі з простяганням Карпат. Інша система тріщин простягається майже паралельно до Карпат [4].

Клімат Західного Поділля помірно-континентальний із середніми температурами липня +18,6⁰С, а січня – -5,4⁰С. Ця територія належить до зони стійкого зволоження. Річна кількість опадів змінюється від 570 мм до 680 мм. За сезонами опади розподіляються нерівномірно. На теплий період їх припадає 76%, а на холодний – 24%.

Роль клімату як постійно діючого фактору в природних умовах Західного Поділля проявляється в розподілі температур як в річному розрізі, так і протягом доби. В результаті тут утворюються численні тріщини фізичного вивітрювання, що проникають в товщу неогену, крейди, юри і девону на досить значну глибину. Існуючі тріщини (тектонічні та екзогенні) стали шляхами циркуляції вод у скельних породах.

Крім цього, важливу роль у розвитку карстових процесів відіграє рослинний покрив. По-перше,